

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2022/2023

**STAV PRIJÍMANIA ŽIAKOV
DO ŠPECIÁLNEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY
A ICH ROVNÝ PRÍSTUP K VZDELÁVANIU V
ŠKOLSKOM ROKU 2022/2023
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

TEMATICKÁ SPRÁVA

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

**Stav prijímania žiakov
do špeciálnej základnej školy
a ich rovný prístup k vzdelávaniu v školskom
roku 2022/2023
v Slovenskej republike**

TEMATICKÁ SPRÁVA

Mgr. Eva Polgáryová, PhD.

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH	5
2 HLAVNÉ ZISTENIA	6
2.1 Prijímanie žiakov do školy	6
2.2 Obsah vzdelávania	7
2.3 Kvalifikačné predpoklady a požiadavky na pedagogických a odborných zamestnancov ...	8
2.4 Podmienky vzdelávania	8
2.5 Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov	10
3 ODPORÚČANIA A PODNETY	10
3.1 Odporúčania na úrovni škôl	10
3.2 Odporúčania pre zriaďovateľov	11
3.3 Odporúčania na úrovni systému	11
4 ZOZNAMY	11
4.1 Tabuľky	11

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Do špeciálnych základných škôl a špeciálnych tried v základných školách sa žiaci prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb vykonaných zariadením poradenstva a prevencie. Úlohou Štátnej školskej inšpekcie je preto zistiť stav a úroveň uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy (ŠZŠ) a špeciálnej triedy v ZŠ (ŠZ/ZŠ). Kontrolná činnosť sa realizuje od školského roku 2016/2017 s cieľom skontrolovať prijímanie žiakov do škôl, obsah a podmienky vzdelávania postupne vo všetkých ŠZŠ a ŠT/ZŠ v SR (skontrolovaných bolo 76,4 % ŠZŠ).

V súvislosti s aktuálnymi zisteniami Štátnej školskej inšpekcie, predovšetkým vo veci správnosti prijímania žiakov s mentálnym postihnutím, môžeme konštatovať, že posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiakov v zariadeniach poradenstva a prevencie neprebiehало vždy korektne. Odborníci z praxe **analyzovali 151 správ z diagnostického psychologického vyšetrenia**. Niektoré správy z psychologického vyšetrenia boli vypracované s nedostatkami, objektivita vyšetrenia bola spochybnená, z toho dôvodu bolo odporučené **rediagnostické vyšetrenie odborníkmi z praxe 24 žiakom** za účelom zhodnotiť ich správne zaradenie do ŠZŠ a ŠT v ZŠ v zariadení poradenstva a prevencie.

Školskí inšpektori poukazujú o. i. aj na ďalšie **nedostatky**, ktoré súviseli s **obsahom vzdelávania** v kontrolovaných školách:

- ⇒ V jednej ŠZŠ nebolo žiakom poskytované vzdelávanie odporúčané poradenským zariadením.
- ⇒ V piatich školách (1 ŠZŠ – 2 žiačky, ŠT v 4 ZŠ – 6 žiakov) po 1. roku plnenia povinnej školskej dochádzky nebolo uskutočnené kontrolné posudzovanie vhodnosti ich zaradenia na základe rediagnostiky v zariadení poradenstva a prevencie.
- ⇒ Vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím v ŠT/ZŠ prebiehalo podľa ŠkVP, ktoré neboli v súlade so ŠVP.
- ⇒ Uplatnenie disponibilných hodín v ŠT/ZŠ nebolo vyšpecifikované v UP pre žiakov s ťažkým alebo hlbokým stupňom MP a žiakov s autizmom, čo nebolo v súlade s RUP.
- ⇒ V dvoch ZŠ nevyhodnocovali plnenie IVP žiakov, ktorí sa vzdelávali v ŠT.

Ďalšie **problémy** súviseli s **podmienkami vzdelávania**:

- ⇒ Nedostatok učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom.
- ⇒ V 9 kontrolovaných subjektoch (37,5 %) nemali žiaci k dispozícii telocvične.
- ⇒ Nepostačujúci počet odborných zamestnancov (logopédov, školských psychológov, liečebných, sociálnych pedagógov) a pedagogických zamestnancov (pedagogických asistentov a školských špeciálnych pedagógov).

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

Štátna školská inšpekcia vykonala 24 tematických inšpekcií v 6 krajoch Slovenskej republiky (okrem Prešovského a Košického kraja) (Tabuľka 1). Z kontrolovaných subjektov bolo 20 plnoorganizovaných a 4 neplnoorganizované školy. Elokované pracoviská mali zriadené v 5 ŠZŠ.

TABUĽKA 1 Základné údaje o kontrolovaných školách

Počet kontrolovaných škôl		24
Vyučovací jazyk škôl	slovenský	23
	slovenský – maďarský	1
Zriaďovateľ	štátne školy	21
	súkromné školy	2
	cirkevné školy	1
Sídlo	mesto	18
	vidiek	6

Inšpekčná činnosť bola vykonaná v špeciálnych základných školách (ŠZŠ) a v základných školách (ZŠ), ktoré mali zriadené špeciálne triedy (ŠT) pre žiakov s mentálnym postihnutím (Tabuľka 2). V 7 ZŠ mali zriadené ŠT na 1. stupni a v jednej ZŠ¹ mali zriadenú ŠT iba na 2. stupni, avšak kontrolnú činnosť sme zamerali v 9 ŠT na 1. stupni, kde vzdelávali 37 žiakov (z nich 2,7 % žiakov marginalizovanej rómskej komunity).

TABUĽKA 2 Počty škôl a žiakov kontrolovaných subjektov

KONTROLOVANÉ SUBJEKTY		ŽIACI	
Typy škôl	Počet	Celkový počet	% žiakov z MRK
Špeciálne základné školy (ŠZŠ)	16	1 724	8,4 %
Základné školy (ZŠ)	8	1 666	0,6 %

V ŠZŠ bola inšpekčná činnosť zameraná na 452 žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku, so zvýšenou pozornosťou na žiakov z marginalizovanej rómskej komunity (MRK), ktorí tvorili 8,4 % z celkového počtu žiakov a zároveň na 37 žiakov vzdelávajúcich sa v 7 ZŠ na 1. stupni v špeciálnych triedach (Tabuľka 2).

TABUĽKA 3 Počet žiakov podľa vzdelávacích programov a špecifík

Špecifiká žiakov	Počet žiakov v ŠZŠ	Počet žiakov v ZŠ/ŠT
Vzdelávaní podľa variantu A	220	32
Vzdelávaní podľa variantu B	59	0
Vzdelávaní podľa variantu C	62	0
Nezaradení do vzdelávacích variantov	111	5
Počet žiakov spolu	452	37
z toho viacnásobne postihnutí	262	10
z toho vzdelávaní podľa IVP	182	3
z toho pochádzajúci z MRK	38	1

Školský klub detí navštevovalo spolu 222 žiakov (214 žiakov, z nich 8 žiakov (3,7 %) z MRK v ŠZŠ; 8 žiakov v ZŠ/ŠT). Povinnú školskú dochádzku plnili mimo územia Slovenskej republiky (SR) 4 žiaci, z toho 1 žiak

¹ ZŠ, Podvysoká 307

z MRK zo ŠZŠ. Výchovu a vzdelávanie zabezpečovali v kontrolovaných školách pedagogickí zamestnanci (Tabuľka 4).

TABUĽKA 4 Počet pedagogických zamestnancov v ŠZŠ a v ZŠ/ŠT

Pedagogickí zamestnanci	Počet PZ v ŠZŠ	Počet PZ v ZŠ/ŠT
Učitelia	187	29
Pedagogickí asistenti	82	10
Vychovávateľia	37	2
spolu	306	41

Odborné služby v ŠZŠ poskytovali odborní zamestnanci špecializovaných centier poradenstva a prevencie. Školské podporné tímy boli zriadené v 50 % ZŠ, odborné služby poskytovali školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia a ojedinele aj logopéd a sociálny pedagóg. Riaditelia kontrolovaných subjektov pociťujú nedostatok pedagogických a odborných zamestnancov, v informačnom dotazníku uviedli, že na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu by požadovali navýšenie pedagogických asistentov, školských psychológov a iných odborných zamestnancov z dôvodu nárastu závažnejších diagnóz v ich školách. V dvoch školách² zamestnávali pedagogických zamestnancov ovládajúcich rómsky jazyk.

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PRIJÍMANIE ŽIAKOV DO ŠKOLY

Prijímanie žiakov do ŠZŠ a do ŠT/ZŠ sa vo väčšine uskutočňovalo v súlade s právnymi predpismi, výnimku tvorili štyri školy³. Riaditelia uvedených ŠZŠ neštandardne prijali sedem žiakov za rôznych okolností, **bez komplexného vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie** (jeden žiak s prvkami pervazívnej vývinovej poruchy prijatý na základe predpokladu zníženia intelektových schopností do pásma stredne ťažkého MP s priaznivou prognózou pre ďalšie vzdelávanie; dvom žiakom zariadenie poradenstva a prevencie odporúčalo vzdelávanie v prípravnom ročníku ŠZŠ, obaja boli prijatí do 1. ročníka) i s **nedostatkami v dokumentácii** (jeden žiak s onkologickým ochorením z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu mal vykonané iba psychologické vyšetrenie; jedna žiačka cudzinka nemala kompletnú dokumentáciu; dvom žiakom s kombinovaným MP a autizmom chýbala správa z diagnostického vyšetrenia zameraného na zistenie ich mentálnej úrovne zariadením poradenstva a prevencie zaradeného v sieti škôl a školských zariadení).

Súčasťou dokumentácie prijatých žiakov boli rozhodnutia riaditeľa školy o prijatí, vypracované *Návrhy na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka* so ŠVVP v MŠ, ZŠ, v SŠ a v špeciálnej škole, diagnostické správy z psychologického a špeciálnopedagogického vyšetrenia, správy z odborných lekárskeho vyšetrení. Rozhodnutia o prijatí do ŠZŠ, boli v jednej škole⁴ u dvoch žiakov vydané pred doručením žiadosti zákonných zástupcov o prijatie dieťaťa do ŠZŠ.

Rozhodnutie o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy vydalo 65,3 % riaditeľov ŠZŠ na základe vyjadrenia všeobecného lekára pre deti a dorast a písomnej žiadosti zákonného zástupcu 15 žiakom, s výnimkou jednej ŠZŠ⁵, ktorá mala rozhodnutie vydané s nesprávnou citáciou ustanovenia právneho predpisu, s nesprávnym odôvodnením a bez uvedenia žiadosti zákonného zástupcu.

² Spojená škola sv. Jozefa, Jašíkova 219, Turzovka; ZŠ L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec

³ Súkromná základná škola s MŠ pre deti a žiakov s autizmom, Jozefská 6, Bratislava; Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Školská 212, Sládkovičovo; Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ M. Beňovského, Nám. Sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové; ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

⁴ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

⁵ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

V dokumentácii piatich škôl⁶ sa vyskytli aj iné nedostatky. V poznámkach triednych výkazov niektorí žiaci nemali uvedené zdravotné znevýhodnenie a vzdelávací variant, podľa ktorého sa vzdelávali. Analýza triednych výkazov v troch školách⁷ preukázala nedodržovanie maximálneho počtu žiakov v jednej triede. V *Návrhu na vzdelávanie* nemali dvaja žiaci, ktorí boli prijatí zo ZŠ, vyplnený *Záznam o prehodnotení návrhu na zmenu formy vzdelávania žiaka*. V dokumentácii niektorých žiakov absentovali informované súhlasy zákonných zástupcov s poučením o všetkých možnostiach vzdelávania ich detí a preukázateľným vyznačením ich súhlasného alebo nesúhlasného stanoviska k forme vzdelávania. Výnimočne chýbali správy zo špeciálno-pedagogického vyšetrenia aj z diagnostického psychologického vyšetrenia. Správy z psychologického vyšetrenia sa líšili svojim rozsahom (niektoré boli podrobné, iné stručné), niektorí žiaci nemali v anamnestických údajoch uvedený druh zdravotného postihnutia, zriedkavo správy vykazovali nesúlad popisu výsledkov jednotlivých subtestov a celkového posúdenia intelektových schopností, ojedinele nediagnostikovanie mentálneho postihnutia, len jeho predpokladu. Na základe zistení odborníci z praxe odporučili vykonať **rediaagnostické vyšetrenie 24 žiakom** za účelom zhodnotiť ich správne zaradenie do ŠZŠ a ŠT v ZŠ v zariadení poradenstva a prevencie.

2.2 OBSAH VZDELÁVANIA

Školské vzdelávacie programy (ŠkVP) vo všetkých kontrolovaných ŠZŠ vychádzali zo vzdelávacieho programu (VP) pre žiakov s ľahkým, stredným, ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia, pre žiakov s telesným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím, pre žiakov s viacnásobným postihnutím a pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami pre primárne vzdelávanie. Vypracovali ich v súlade s požiadavkami školského zákona a rozpracovali na podmienky škôl. Výnimku tvorila jedna ŠZŠ⁸, ktorá ŠkVP nemala revidovaný od školského roku 2020/2021. Školy, ktoré vzdelávali žiakov z MRK⁹ s pervazívnymi vývinovými poruchami¹⁰, nevenovali náležitú pozornosť rozpracovaniu špecifik a podmienok ich vzdelávania. V jednej ŠZŠ¹¹ nebolo žiakom poskytované vzdelávanie odporúčané poradenským zariadením a v inej ŠZŠ¹² dvom žiačkam po 1. roku plnenia povinnej školskej dochádzky nebolo uskutočnené kontrolné posudzovanie vhodnosti ich zaradenia na základe rediaagnostiky v zariadení poradenstva a prevencie.

ZŠ, ktoré vzdelávali žiakov s mentálnym postihnutím v špeciálnych triedach **realizovali výchovu a vzdelávanie podľa ŠkVP**. Napriek tomu sa v niektorých ŠkVP vyskytli nedostatky, v jednej škole¹³ chýbalo vymedzenie cieľov, poslanie a formy vzdelávania, chýbali informácie o podmienkach a osobitostiach vzdelávania žiakov s ľahkým, stredným a hlbokým stupňom MP, poznámky k UP neboli rozpracované na konkrétne podmienky školy, v ďalšej škole¹⁴ absentovali UP, poznámky k UP, spôsob hodnotenia. V jednej ZŠ¹⁵ zistené nedostatky súviseli aj s nerozpracovaním osobitostí a podmienok výchovy a vzdelávania žiakov s MRK. V inom subjekte¹⁶ uplatnenie disponibilných hodín nebolo vyšpecifikované v UP pre žiakov s ťažkým alebo hlbokým stupňom MP a žiakov s autizmom. Z rozvrhu hodín v ďalšej ZŠ¹⁷ bolo zistené, že úprava dĺžky trvania 5. a 6. vyučovacej hodiny na menej ako 45 minút nebola prerokovaná pedagogickou radou. Dodržaná nebola ani dĺžka obedňajšej prestávky, čo nebolo v súlade s právnym predpisom. Väčšina riaditeľov hodnotených ZŠ vydala ŠkVP bez prerokovania

⁶ ZŠ, Rohožník 399, Rohožník; ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo; ZŠ, Slobody 2, Poltár; ZŠ, L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec; Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ M. Beňovského, Nám. Sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové;

⁷ Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ M. Beňovského, Nám. Sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové; ZŠ, Slobody 2, Poltár; ZŠ, L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec;

⁸ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

⁹ Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ M. Beňovského, Nám. Sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové; Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ internátna, Lomonosovova 8, Trnava

¹⁰ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

¹¹ ŠZŠ, Gen. Svobodu 1273/73, Partizánske

¹² ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

¹³ ZŠ s MŠ, Hviezdoslavova 30, Závadka nad Hromom;

¹⁴ ZŠ, Slobody 2, Poltár;

¹⁵ ZŠ A. Ostroluckej, Školská 341/28, Budča

¹⁶ ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová

¹⁷ ZŠ s MŠ, Cintorínska 135/9, Hontianské Moravce

v pedagogickej rade. V štyroch ZŠ¹⁸ (50 %) šiestim žiakom po 1. roku plnenia povinnej školskej dochádzky nebolo uskutočnené kontrolné posudzovanie vhodnosti zaradenia na základe rediagnostiky v zariadení poradenstva a prevencie, s cieľom stanoviť optimálne odporúčania k ich výchove a vzdelávaniu vzhľadom k ich aktuálnemu zdravotnému stavu a schopnostiam. V dvoch ZŠ¹⁹ nevyhodnocovali plnenie IVP, čím nezabezpečili prispôsobenie pedagogických prístupov aktuálnym potrebám žiakov. Zo zápisníc z pedagogickej rady vyplynulo, že pedagogickí zamestnanci v ZŠ²⁰, zabezpečujúci vzdelávanie dvom žiakom, ktorým bolo povolené individuálne vzdelávanie neprerokovali v pedagogickej rade a nepredkladali riaditeľke školy správy o postupe a výsledkoch ich výchovnovzdelávacej činnosti, čo nebolo v súlade s právnym predpisom.

Podľa IVP ZŠ vzdelávali 37,5 % žiakov a ŠZŠ 40,3 % žiakov.

2.3 KVALIFIKAČNÉ PREDPOKLADY A POŽIADAVKY NA PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV

Riaditelia kontrolovaných subjektov a ich zástupcovia spĺňali zákonom stanovené kvalifikačné požiadavky na výkon riadiacej funkcie, s výnimkou jednej riaditeľky školy, ktorá nemala funkčné vzdelávanie²¹. Väčšina pedagogických zamestnancov spĺňala zákonom stanovené kvalifikačné predpoklady, s výnimkou 8 učiteľov v 7 kontrolovaných školách²² a 12 učiteľov v piatich školách²³ bez doplnenia špeciálno-pedagogickej spôsobilosti. Vzdelávanie pedagogických zamestnancov sa vo všetkých kontrolovaných školách realizovalo v zhode s predloženým plánom profesijného rozvoja pre daný školský rok. Riaditelia troch škôl²⁴ nevydali plán v súlade s právnymi predpismi.

Z predložených plánov ostatných škôl vyplynulo, že svoju odbornosť si väčšina pedagogických zamestnancov zvyšovala prihlasovaním sa na aktualizčné vzdelávanie, inovačné vzdelávanie a inými druhmi vzdelávania podľa plánu profesijného rozvoja školy. Odborné kompetencie si zamestnanci dopĺňali aj samoštúdiom a internými vzdelávacími aktivitami. V osobných dokumentáciách pedagogických zamestnancov sa nachádzali certifikáty o ukončení početných inovačných, aktualizčných a špecializovaných vzdelávaní a kurzov. Riaditelia všetkých škôl podporovali zvyšovanie odbornosti svojich pedagogických zamestnancov.

2.4 PODMIENKY VZDELÁVANIA

Väčšina riaditeľov kontrolovaných subjektov vydala **školský poriadok**, ktorého obsah spĺňal náležitosti príslušného ustanovenia školského zákona, okrem jednej školy²⁵, ktorej školský poriadok nevychádzal z aktuálnych právnych noriem. Zároveň v ňom **chýbali** povinnosti pedagogických a nepedagogických zamestnancov vo veci oznámenia prejavov diskriminácie, ako aj iných sociálno-patologických prejavov, špecifikácia konkrétnych opatrení zamedzujúcich prejavom diskriminácie. **Pričom ďalšie nedostatky** v jeho obsahu súviseli s nesprávnym používaním názvov predmetov, v určení kritérií udeľovania výchovných opatrení za počet záznamov o správaní sa žiakov a nie podľa závažnosti porušenia školského poriadku a zároveň udelenie jednotlivých stupňov zníženej známky so správania nebolo rozlíšené. Riaditelia škôl školský poriadok prerokovali v pedagogickej rade školy a s orgánmi školskej samosprávy,

¹⁸ ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová; ZŠ A. Ostroluckej, Školská 341/28, Budča; ZŠ, Slobody 2, Poltár; ZŠ L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec

¹⁹ ZŠ A. Ostroluckej, Školská 341/28, Budča; ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová

²⁰ ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová

²¹ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

²² Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ M. Beňovského, Nám. Sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové; ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo; ŠZŠ, Pivovarská 455/62, Ilava; ŠZŠ, Gen. Svobodu 1273/73, Partizánske; ŠZŠ, M. R. Štefánika 323/1, Trenčianská Teplá; ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová; ZŠ s MŠ, Cintorínska 135/9, Hontianské Moravce

²³ ZŠ, Slobody 2, Poltár; ZŠ, L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec; ŠZŠ, Lomonosovova 8, Trnava; ŠZŠ, Školská Sládkovičovo; ŠZŠ Mária Beňovského, Nám. sv. Cyrila a Metoda 9, Vrbové

²⁴ ZŠ s MŠ, Hviezdoslavova 30, Závadka nad Hronom – plán vydaný bez schválenia zriaďovateľom; ZŠ, Slobody 2, Poltár – plán vydaný bez prerokovania v pedagogickej rade a bez schválenia zriaďovateľom; ZŠ, L. Novomeského, Rúbanisko II/3079, Lučenec – plán vydaný bez prerokovania v pedagogickej rade

²⁵ ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo;

s výnimkou troch škôl²⁶. Zverejnené boli v triedach, v zborovni školy, na chodbe, vo vstupe do budovy aj na webových sídlach škôl.

Väčšina kontrolovaných subjektov mala vytvorené **priestorové podmienky** vhodné na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu. Jeden subjekt²⁷ sídlil v prenajatých priestoroch, súčasťou jednej školy²⁸ bol internát a pri dvoch školách²⁹ sa nachádzali špecializované centrá poradenstva a prevencie. Všetky školy disponovali vonkajším športovým areálom, okrem dvoch škôl³⁰. Vstupné priestory kontrolovaných subjektov mali vyzdobené prácami žiakov a nástenkami s informáciami pre zákonných zástupcov a žiakov. Väčšina subjektov disponovala okrem tried aj špeciálnymi učebňami na vyučovanie jednotlivých zložiek pracovného vyučovania (školská kuchynka, školské dielne), odbornými učebňami, multisenzorickými miestnosťami, školskými knižnicami, počítačovými učebňami s pripojením na internet. Klasické triedy boli zariadené účelným a moderným školským nábytkom, niektoré aj *výškovo nastaviteľným školským nábytkom*, učebnými pomôckami, informačno-komunikačnými technológiami (interaktívne tabule, dataprojektor, iPady) a rôznymi kompenzačnými pomôckami v závislosti od špecifických potrieb žiakov v triede. V jednej škole³¹ rozmery a vybavenie 2 tried pre individuálne vzdelávanie žiakov C variantu obmedzovali voľný pohyb žiakov. V školách sa nachádzali aj oddychové zóny (relaxačný priestor s kobercom, relaxačnými vakmi a fit loptami). V triedach pre *ťažko a viacnásobne postihnutých žiakov* používali špeciálne lavice – tvarovo prispôsobené, výškovo nastaviteľné, k dispozícii bol relaxačný kútik vybavený aj množstvom rehabilitačných pomôcok (polohovacie vaky, závesné relaxačné hojdačky, špeciálne polohovacie stoličky a kreslá), prístrojmi na polohovanie, zdvíhanie a presun žiakov s obmedzeným pohybom (vozíky, zdviháky). Pre *žiakov s poruchami autistického spektra* vytvorili štruktúrované prostredie tried s účelne rozmiestneným nábytkom pre spoločnú prácu žiakov, prácu vo dvojiciach, ale aj s pracovnými kútikmi určenými pre individuálnu prácu. Moderne zariadené boli aj relaxačné a terapeutické miestnosti Snoezelen. Väčšinou všetky školy (95,8 %) mali vybudovanú *bezbariérovú úpravu pri vstupe do budovy školy nájazdovými rampami*. V piatich subjektoch mali k dispozícii *výťah* (20,8 %) a *sociálne zariadenia* pre telesne postihnutých žiakov. Všetci žiaci mali zabezpečené rovnaké možnosti na využívanie interiérových a exteriérových priestorov školy, k priestorovému odčleňovaniu žiakov z MRK nedochádzalo.

Telocvične nemali k dispozícii *žiaci 9 ŠZŠ* (37,5 %). Na vyučovanie telesnej a športovej výchovy využívali v závislosti od podmienok školy relaxačnú miestnosť, triedy, vonkajší areál školy, školské ihrisko, prípadne si prenajímali telocvične a športoviská mesta, obcí.

Školskú jedáleň nemali zriadenú v 3 kontrolovaných subjektoch (12,5 %), žiaci mali stravu zabezpečenú v susedných školách a v 4 školách (16,6 %) bola strava zabezpečená vo výdajnej školskej jedálni.

Riaditelia škôl potvrdili **dostatok učebníc, učebných textov, pracovných zošitov, kompenzačných a relaxačných pomôcok**. Vybavenie učebnicami pre vzdelávacie varianty A, B korešpondovalo s požiadavkami učebných osnov, pričom nedostatok učebných textov a pomôcok *pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom* riešili *svojpomocne, zabezpečili ich z rôznych zdrojov*. Dopĺňanie nových učebných pomôcok súviselo s finančnými možnosťami škôl.

Záujmové útvary zriadili vo všetkých kontrolovaných školách. Do ich činnosti zapojili 69,5 % žiakov zo ŠZŠ, z nich 78,9 % žiakov z MRK a všetkých žiakov vzdelávajúcich sa v ŠT/ZŠ vrátane žiaka s MRK. Všetky kontrolované školy mali zriadené **školské kluby detí**, navštevovalo ich 47,3 % žiakov zo ŠZŠ, z nich 21,1 % žiakov z MRK a 25 % žiakov vzdelávajúcich sa v ŠT/ZŠ. Iba jednému žiakovi z MRK v hmotnej núdzi riaditeľ ŠZŠ pristúpil k zníženiu príspevku na čiastočnú úhradu nákladov za starostlivosť a 32 žiakom odpustil príspevok na čiastočnú úhradu nákladov, z nich bolo 3 žiaci z MRK.

²⁶ ZŠ s MŠ, Hviezdoslavova 30, Závadka nad Hronom; ZŠ s MŠ, Školská 1575, Hriňová; ZŠ A. Ostroluckej, Školská 341/28, Budča

²⁷ Súkromná ZŠ s MŠ pre žiakov a deti s autizmom, Jozefská 6, Bratislava

²⁸ ŠZŠI, Lomonosovova 8, Trnava

²⁹ Spojená škola, Továrenská 63/1, Myjava organizačnej zložke ŠZŠ, Továrenská 63/1, Myjava; ŠZŠ – Speciális Alapiskola, Lipová 6, Štúrovo

³⁰ ZŠ A. Ostroluckej, Školská 341/28, Budča; ZŠ s MŠ, Hviezdoslavova 30, Závadka nad Hronom

³¹ ŠZŠI, Lomonosovova 8, Trnava

Všetci žiaci mali príležitosť zapojiť sa do prezentácie školy na rôznych kultúrnych a športových podujatiach, čím si posilňovali svoje sebavedomie, rozvíjali kreativitu, manuálne zručnosti a schopnosti, o čom svedčili vystavené výtvarné práce a športové ocenenia v interiéri škôl. Riaditelia škôl uviedli, že aktívne zapájali zákonných zástupcov žiakov do školských, mimoškolských kultúrnych a športových aktivít. Z celkového počtu kontrolovaných škôl vzdelávalo žiakov z MRK 8 škôl, z nich 7 ŠZŠ a 1 ZŠ. Niektorým školám pri spolupráci so zákonnými zástupcami žiakov pomáhali aj komunitné centrá. Riaditelia škôl hodnotili komunikáciu s niektorými zákonnými zástupcami žiakov z MRK ako problematickú v oblasti vytvorenia systematického kontaktu a riadenej dochádzky žiakov do školy, s minimálnou účasťou na triednych aktívoch. Záujem niektorých zákonných zástupcov o výchovno-vzdelávacie výsledky svojich detí bol nízky, v prevahe bola voľba individuálnej formy konzultácie. V prípade nedbalej školskej dochádzky a problémov výchovného charakteru sa do školy dostavili, až keď im doručili predvolanie. Nepravidelnú školskú dochádzku vedenie školy riešilo v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Výchovné poradenstvo pre žiakov a zákonných zástupcov poskytli vo všetkých kontrolovaných školách. Funkciu výchovného poradcu najčastejšie vykonával pedagogický zamestnanec (učiteľ), ojedinele riaditeľ školy, zástupca riaditeľa školy aj odborný zamestnanec (školský psychológ). Výchovní poradcovia zabezpečovali výchovné poradenstvo v oblasti výchovy a vzdelávania formou informačných, koordinačných, konzultačných, metodických a iných súvisiacich činností a kariérové poradenstvo pre žiakov a zákonných zástupcov poskytovali v **11 subjektoch (45,8 %)**. Zamerané bolo na poradenstvo pri profesijnej orientácii žiakov, zabezpečovali proces ukončovania vzdelávania v ŠZŠ a pokračovanie vzdelávania v odbornom učilišti alebo praktickej škole. Riešili problémy žiakov *so správaním, školskou dochádzkou a nedostatočnou prípravou na vyučovanie*. Zákonných zástupcov žiakov predvolávali na individuálne pohovory najmä z dôvodu *problémového správania a záškoláctva*. Vážne problémy riešili v spolupráci s odbornými zamestnancami zariadení poradenstva a prevencie, s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálnou kuratelou a odborom právnej pomoci deťom. Riaditelia dvoch škôl uviedli, že poradenské zariadenie je súčasťou ich školy, ktoré poskytuje a zabezpečuje žiakom odborné služby. Ostatné školy zabezpečujú žiakom odborné služby prostredníctvom iných poradenských zariadení.

Riaditelia niektorých škôl sa vyjadrili, že počet odborných zamestnancov bol nepostačujúci, potrebovali by viac logopédov, školských psychológov, liečebných, sociálnych pedagógov a z pedagogických zamestnancov je nedostatok pedagogických asistentov a školských špeciálnych pedagógov.

2.5 OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Štátna školská inšpekcia upozornila jedného zriaďovateľa ZŠ³² na nedostatky zistené pri školskej inšpekcii. Nedostatky súviseli **s nesúlalom názvu školy v zriaďovacej listine s jej názvom uvedeným v sieti škôl a školských zariadení**.

3 ODPORÚČANIA A PODNETY

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- Prijímať žiakov do ŠZŠ a ŠT/ZŠ až po písomnom vyjadrení a jednoznačnom stanovení diagnózy mentálne postihnutie zariadením poradenstva a prevencie.
- Zabezpečiť dôslednú kontrolnú činnosť vedúcich pedagogických zamestnancov na vedenie pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie.
- Zabezpečiť žiakom po plnení 1. roka povinnej školskej dochádzky rediagnostické psychologické vyšetrenie v zariadení poradenstva a prevencie.
- Dodržiavať odporúčania zariadení poradenstva a prevencie pri vzdelávaní žiakov.

³² ZŠ s MŠ, Cintorínska135/9, Hontianské Moravce

3.2 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- Zabezpečiť systematické metodické usmerňovanie riaditeľov škôl vo svojej územnej pôsobnosti so zameraním na aplikáciu a dodržiavanie právnych predpisov vo vzťahu k organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu (pedagogické riadenie).
- Zabezpečiť pre školy dostatočné finančné prostriedky na vytváranie pracovného miesta pedagogického asistenta a odborných zamestnancov.
- Zabezpečiť priestorové podmienky a materiálno-technické vybavenie škôl pre vytváranie vlastných školských jedální, telocviční, športových ihrísk a učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom.

3.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Poskytovať odbornú-metodickú pomoc školám zabezpečujúcim výchovu a vzdelávanie žiakov s mentálnym a viacnásobným postihnutím.
- Usmerňovať zariadenia poradenstva a prevencie na dôsledné realizovanie komplexného diagnostického vyšetrenia (systematicky metodicky usmerňovať a koordinovať odborné procesy a činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie, vytvoriť systém supervízie týchto činností).
- Realizovať diagnostické psychologické vyšetrenie zamerané na posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiaka pri podozrení na mentálne postihnutie na základe minimálne troch diagnostických stretnutí, okrem prípadov, kedy je mentálne postihnutie zjavné alebo spoľahlivo potvrdené.
- Zabezpečiť koncepčne riešenie pre pridelovanie pedagogických asistentov na žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- Zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na vytváranie pracovného miesta školského psychológa a ostatných odborných zamestnancov.
- Poskytovať ŠZŠ učebné materiály (učebné texty, edukačné programy v elektronickej podobe) pedagogickým zamestnancom na skvalitnenie edukácie žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom.

4 ZOZNAMY

4.1 TABUĽKY

TABUĽKA 1 Základné údaje o kontrolovaných školách	5
TABUĽKA 2 Počty škôl a žiakov kontrolovaných subjektov	5
TABUĽKA 3 Počet žiakov podľa vzdelávacích programov a špecifík.....	5
TABUĽKA 4 Počet pedagogických zamestnancov v ŠZŠ a v ZŠ/ŠT.....	6